

Prenumerationspris

1/1 år Kr. 2.—
1/2 " " 1.—

Utgiven av Svenska Fokförbundet.

Redaktör: **Andreas Stahl**, Riddaregatan 3, Reval.

Utländet:

1/1 år Kr. 3.—
1/2 " " 1:50

Salomon August Andrée.

För några dagar sedan gick budskapet genom världen, att en norsk arktisk expedition påträffat Andrée-expeditionens lägerplats på Gilesland, som hör till Frans-Josefs land. Detta budskap väckte oerhörd spänning i Skandinavien, i synnerhet i Sverige, varifrån de tre djärva flygarna voro.

Salomon August Andrée föddes i Grenna den 18 okt. 1854. Hans håg stod redan tidigt till mekaniken och därför var det rätt naturligt, att han skulle utbilda sig till ingenjör. 1884 utnämndes han till chefingenjör i Sveriges patentbyrå. Efter en tid började han experimentera med luftballonger, uppsteg flera gånger alldeles ensam för att göra meteorologiska iakttagelser samt var en gång nära att omkomma. Senare började Andrée fundera på, om det inte vore möjligt att använda ballongen i upptäckstens tjänst. Understödd av konung Oskar och A. Nobel, blev planen att flyga över nordpolen verklig den 11 juli 1897. Ballongen „Örnen“ fraktades på kanonbåten Svensksund till Spetsbergen, varifrån starten ägde rum.

Stockh. Tidn. har intervjuat hamnfogden C. J. Andersson i Stockholm, som år 1897 var besättningsman på Svensksund och bevittnade Andrées och hans kamraters avfärd från Danskön.

— Alla förberedelser företogs med yttersta omtanke, berättar hr Andersson. Framför allt ägnades naturligtvis åt ballongen största omsorg. Tätheten kontrollerades genom de mest ingående prov. Vi unga besättningspojkar fingo krypa in i ballongen,

sedan den blivit fylld med luft, och pensla över fogarna med ett slags tätningsväska. Sedan denna procedur upprepats några gånger, fylldes ballonghöljet med vätgas, varefter fogarna utvändigt klistrades över med vita tygremsor, som preparerats på ett särskilt sätt. Hade otäthet uppstått, konstaterades detta därigenom att svarta fläckar uppstodo på tygremsorna. Vätgasen tillverkades av ingenjör Stake.

— Till slut var emellertid ballongen klar, men då var vädret icke lämpligt. Vi fingo alltså ge oss till tåls. Under dessa långa väntans dagar och veckor — vi stannade inalles sex veckor uppe vid Danskön — företog sig en av officerarna på Svensksund, dåvarande löjtnanten Norzelius, att kartlägga trakten omkring vår förläggning. Det blev rätt långa färder ibland, och jag var flera gånger ute med honom och skötte lodlinan. Stämningen var hela tiden den allra bästa. Från expeditionschefen Andrée och fartygschefen amiral Ehrensvärd till den yngste av oss besättningsmän kände vi oss som medlemmar i en stor familj.

— Änligan vände sig vinden, och det bestämdes, att avfärden skulle ske den 11 juli. Vinden — det var förresten halv storm — var icke helt sydlig, jag vill minnas att det var två streck, öst eller väst, vilketdera är ej så lätt att komma ihåg. Vakt hölls alltid vid ballongen, och vaktpassen varade fyra timmar. Jag hade mitt pass på natten innan uppstigningen skulle äga rum. Solen var uppe hela natten, men stormen var så intensiv, att jag fruktade, att ballongen skulle slita förtöjnin-

garna vilket ögonblick som helst. Jag var en stund starkt betänkt på att tillkalla undsättning från fartyget för att förhindra katasstrof, men en sådan sak gör man ju inte gärna, då man är ung och självrådlig, och så fick det vara, och det gick bra ändå.

— Jag hörde att Andree uttalat farhågor på morgonen på grund av stormen, som icke visade några tecken att bedarra. Men hans följeslagare lär inte ha velat gå med på att uppskjuta starten. Huru det nu förhöll sig med den saken, bestämdes det, att starten skulle äga rum mellan kl. 2 och 3.

— Det låg både allvar, spänning och högtid i luften, då de tre Nordpolsfararna skulle stiga upp i gondolen. Andrée kommanderade:

— Strindberg och Frænkel gå ombord!

Hälsa hem till gamla Sverige!

— Kapa!

Jag var själv med och kapade linorna, som höllo ballongen, och jag kunde knappt delta i det leve som fartygschefen utbragte för männen i gondolen. Färden började under dåliga auspicer. Örnen hade stöttats av några höga pålan och just då den höjde sig törnade den emot en av dessa, så att vi fruktade, att tyget skulle brista. Nästan omedelbart, sedan ballongen höjt sig, sjönk den åter, att gondolen dopade i vattnet. Vi voo nära att rusa till båtarna, då det hela såg synnerligen hotande ut. Men Örnen höjde sig åter och försvann snart som en fågel in över snövidderna. Innan den försvann ur vår syn, hann ytterligare en sak bekymra oss. De av Andrée

konstruerade släplinorna, som skule användas vid ballongens manövrering, bestodo nämligen av flera delar, som kunde skruvas samman. Flera av linorna skruvade nu redan vid starten upp sig, så att bitarna ramlade i havet.

Emedan Andrée hade ytterst små förutsättningar att lyckas uppnå polen och även välbehållen praktisera sig därifrån, framstår just denna omständighet som ett vägande bevis för det personliga mod dessa flygare besutto. Det är ingen konst att fara världen kring med utmärkta fortskaffningsmedel, även den fegaste usling kan göra. Det är modet, som skapar hjältarna.

Angående ballongexpeditionens vidare öden vet ingen människa ännu någonting. Detta skall först då kunna delges, då fångstfartyget „Bratvaag“ omkr. den 10 sept. anländer till Tromsø.

„Huru slutet än gestaltade sig för dem „skriver prof. S. Hedin „så låt oss hoppas, att det gick fort! Ännu i dag, efter så många år, veta vi intet därom. Deras färd har varit fåfång, men själva stå de för alla tider som exempel av manlighet och mod.“

Invandringen till Kanada spärrad.

Den nya kanadensiska regeringen har utfärdat dekret om drastiskt hämmande av invarandringen. Beslutet är dikterat av den ekonomiska krisen och den tilltagande arbetslösheten. Ett undantag göres för unga engelsmän, som bege sig till Kanada för att söka lantbruksarbete, men för andra nationer är invandringen förhindrad. Emellertid måste hädanefter även brittiska immigranter, om de skola mottagas i Kanada, besitta så mycket pengar, att de kunna klara sig själva under sin vistelse i landet. Allt understöd från myndigheternas sida åt utländska immigranter upphör.

Antalet invandrade arbetslösa från England uppgår till 150.000. Under föregående år var siffran 165.000 och lika stort var antalet invandrade från europeiska kontinenten.

Rykten äro gängse om, att även regeringen i U. S. A. umgås med planer på att hämma all immigration tills vidare.

G. A.

I huvudstaden uppgår de arbetslösas antal till 525 pers. Av dessa äro 181 män 344 kvinnor. Senaste år vid samma tid var de arbetslösas antal 402 pers. Arbetslösheten tilltar med varje dag som går; de arbetlösa skynda med att registrera sig för att sedan komma i åtanke, när nödhjälpsarbetena igångsättas.

Senaste måndag kl. 12—tiden anlände tyska ångaren „Oceana“ med 120 turister. Största delen av turisterna voro tyskar, därefter engelsmän och amerikanare. „Oceana“ kom från Stockholm och fortsatte på tisdagsmorgonen till Leningrad. I dag inväntas engelska ångaren „Calgaric“, 16000 ton, med en kontingent turister. „Calgaric“ blir den sista turistbåten för i år.

Från alla håll ingå alarmerande uppgifter om att de ihållande regnen hindra lantbruksarbetena. Åkrarna äro till den grad uppblötta att höstsådden blir försenad. Höskörden har på flera ställen fullkomligt förstörts. Även råg och annan säd håller på att förstöras. Pågår regnet ännu en tid, är en katastrof oundviklig.

Rysslands städer hotas av hungersnöd. I samband med den pågående räfsten med myntspekulanterna i Ryssland, har livsmedelstillförseln till städerna nästan fullkomligt upphört. Särskilt är nöden svår i Leningrad och Moskva. Kooperativen förmå icke förse städerna med livsmedel.

Salomon Andrees lik påträffat på Franz Josefs land.

En norsk polarexpedition uppgives i dagarna ha på Franz Josefs land funnit den svenske polarfararen August Andrees läger. Andree startade som bekant den 11 juli 1897 med luftballongen „Örnen“ för att flyga till nordpolen. Sedan avhördes färde-männen aldrig mer, och man tog för givet att de strax därefter störtat i havet och omkommit.

Nu visar det sig däremot, att Andree med sina två reskamrater troligen en längre tid upphållit sig på Franz Josefs land och där omkommit av svält. Även skriftliga dokument ha påträffats, vilka troligen komma att skildra de tre människors förskräckliga öde och uppenbara den hemlighet som ishavet i övertrettio år ruvat på.

Genom Jordbävningen i Italien den 23 juli d. å. omkommo 1404 människor.

Falskmytarverkstad nuppdagad. För några dagar sedan uppdagade polisen en falskmytarverkstad i Reval, där man förfärdigade 2-kronor. Polisen grep falskmyntarna på bar gärning.

Flygmaskin med rotor i stället för vingar. Enligt vad Hufvudstadsbl. meddelar ha tre amerikanska uppfinnare, vilkas namn ännu hemlighållas, i all stillhet byggt en flygmaskin, vilken i stället för vingar har vågrätt placerade rotor enligt Flettners system. På båda sidor om maskinen befinna sig två rotor, som äro något kortare än vingarna på en medelstor flygmaskin. De drivas av en egen vindmotor. Flygmaskinen framdrives av en vanlig motor och en tredelad propeller.

För att bevara hemligheten ha uppfinnarna byggt maskinen ombord på ett fartyg, som ej haft någon förbindelse med land. Icke desto mindre har det blivit bekant, att de startat flera gånger. Resultaten av försöken lära vara synnerligen gynnsamma, och flygmaskinen skall vara i stånd att bära en tiodubbel större last och samtidigt uppnå en mycket större hastighet än ett vingplan av samma konstruktion. Bland dem, som finansierat stå bakom experimenten, är även bilkungen Chrysler.

Den 17 aug. installerades kyrkoherden på Vormsö Karl Nilsson av biskopen i Skara stift, Sverige, dr. Hjalmar Danell. Vid högtidligheten assisterade prostarerna Engström och Tannebaum.

Insamlingen till förmån för runöborna, som förlorade sin skuta genom en kollision med estn. ångf. Jupiter, har stigit till 8000 kr.

Sven Hedin om Andrées verk.

Från Sven Hedin ingick på söndagsförmiddagen till Stockholms-Tidningen följande telegram, avsänt

Peiping söndag kl. 9,52.

— Andrées heroiska kamp är ett av de mest lysande dåden i de geografiska upptäckternas historia. Hans och kamraternas djärva framstöt mot nordpolen överträffar allt annat i polarupptäckternas annaler. Deras mod är ett exempel för nationen, deras underbart dramatiska död gör dem till vetenskapens triumferande martyrer. Den ära de skänkt Sverige är värd vår tacksamhet, deras minne skall aldrig dö!

Konsul Arnesens rapport angående Andreefynden.

I söndags avsände svenske konsuln i Tromsø S. A. Arnesen, sin från svenska regeringen infordrade telegrafiska rapport angående fynden efter André-expeditionen. Rapporten är av följande lydelse:

Vid ytterligare konferenser med Jensen meddelar denne, att Terningen påträffade Bratvaag den 8 augusti vid Victoriaön. Hornvisade Jensen de funna liken av André och Strindberg, vilka kunnat identifieras. Fraenkel ligger antagligen nedfrusen i den vid lägret anträffade båten. Allt detta har tagits ombord på Bratvaag. Dessutom har man funnit 3 gevär, 2 instrumentlådor, harpun, fiskredskap, Andrées stegräknare och hans dagbok jämte observationsbok samt rester av en björn. Ombord på Bratvaag lägger man liken i segelduk och salt. Fartyget väntas anlända till Norge den 8—10 september. En vård har rests och en berättelse nedlagts vid fyndplatsen på Vitön.

Ryska värnpliktiga både till armén och fabriker. En ny värnpliktslag för Sovjetryssland stadgar, enligt ett Moskvameddelande till D. N., att värnpliktiga skola kunna utskrivas till tjänstgöring icke blott vid resp. truppförband utan även i fabriker. Samtidigt skola de emellertid få militär utbildning. Den militära tjänstgöringen i fabriker skall vara 2 år. Avsikten med de nya bestämmelserna uppges vara att skapa kadrer av instruktörer för krigsindustrien. Studenterna åläggas att vid sidan av sina studier genomgå militärutbildning.

Nytt Kreugerlån till Rumänien. Enligt Berliner Tageblatt uppges att Svenska tändsticks-trustens chef, ingenjör Ivar Kreuger, skulle ha för avsikt att bevilja det rumänska hypoteksinstitutet ett lån på 2 miljoner dollars.

Mandsjuriets diktator död? Enligt ett telegram till Göteborgs-Posten från London gå rykten om, att Mandsjuriets diktator Tsjangsuliang avlidit efter att hava tagit en allt för stor dosis opium.

Perus president har tvungits att lämna sin plats. New-York, 24 aug. Enligt vad Associated Press erfar från Santiago har president Leguia störtats under oroligheterna i Peru. Presidenten ha tagit sin tillflykt till

Venezuelas legation. Samtidigt har emellertid utrikesdepartementet erhållit meddelande om, att peruanska regeringen är herre över den isolerade revoltrörelse, som uppstått i Arequipa, och avsänt krigsfartyg till Mollendo. Revolten lär ha igångsatts av två infanteriregementen och en bataljon sappörer. Ett artilleriregemente lär ha lovat förena sig med de upproriska.

Pilsudski konselj-president. Warszawa. Den nya regeringen har nu utnämnts och fått följande sammansättning: konselj-president och krigsminister marskalk Pilsudski, minister utan portfölj överste Beck, inrikesminister Skladkowski, utrikesminister Zaleski, justitieminister Car, undervisningsminister Czerwinski, jordbruksminister Janta Polczynski, industri- och handelsminister Kwiatowski, minister för allmänna arbeten Matakiewicz, arbetsminister Prystor, post- och telegrafminister Börner, finansminister a. i. Matuszewski.

Montezumas skatter upptäckta. Enligt telegram från Mexiko har det lyckats arkeologen Thomas Gann att upptäcka Montezumas hemlighetsfulla tempel i Guatemalas träskmarker. En gammal sägen påstår, att mayafolket att sedan de europeiska erövrarna omkring 1520 erövrat och ödelagt landet, lyckats rädda sina sista rikedomar i det berömda templet. bl. a. Montezumas praktfulla kronjuveler. Dr Gann kunde skaffa sig tillräde till templet endast med hjälp av dynamit, eftersom det låg till största delen begravt under jordlager. Gann träffade på otaliga gånger och underjordiska kamrar samt omätliga skatter av guld och ädelstenar. Dr Gann har bragt i dagen juveler och ädelstenar till ett värde av 5 milj. dollars. Guatemalas regering, som gör anspråk på en del av skatterna, har sänt en representant till fyndplatsen. G. A.

Min resa till Amerika.

För Kustbon av Fru M. Wiebe.
(Forts. fr. föreg. nr.)

Vi hade även dimma ett par gånger under färden och man blev nervös, när luren tjöt hela tiden. Man kan aldrig föreställa sig att det kan finnas en sådan mängd med vatten på jordklotet, att tänka sig nästan en hel vec-

ka ser man ingenting annat än idel hav och vågor, då och då några måsar och någon gång röken från en båt vid horisonten. Jag tyckte, att det var så ödsligt och tomt, — i mitt tycke kunde det ha varit några öar då och då, som skulle ha prytt upp det litet, jag menar havet.

Söndagen, den 18, anlände vi till Halifax, det var ett grått landskap som mötte ögat, en hög klippa med enstaka granar, som inte voro så gröna som våra där hemma. Jag tackade lyckan att inte jag måste gå i land där som de flesta av 3-je klassens passagerare. De skulle nämligen till Canada. Även våra två glada norrmän, som voro bosatta i St. John, stego i land. Mitt mod skulle nog ha sjunkit och jag skulle säkert börjat storgråta, för jag tyckte inte alls om det landet. Efter 1½ timmes uppehåll reste vi vidare och anlände till N. Y. på måndagsaftonen, men finga inte komma i hamn förrän på tisdagsmorgonen och då väcktes vi redan tidigt. Alla klädde sig raskt och skyndade upp på däck för att få se på omgivningen. Där såg man redan andra syner än hemma, en massa med båtar som korsade ån och sedan alla dessa skyskrapor. Vid kajen hade var och en sin bekant som mötte en, för annars fick ingen utlänning gå i land. Mitt första intryck från N. Y. blev, när jag steg i land där, att det var som i en myrstack, en människoröra. Jag blev alldeles yr i huvudet och tackade min himmelske fader, när jag slapp ut därifrån. Efter en halvtimmes färd på unjordiska banan anlände jag till Brooklyn och till min bostad. Jag tycker riktigt bra om mig här och bara jag lär mig litet „spika,“ då blir det nog „allright“.

Här finns alla möjliga människor, som Gud skapat, utav alla nationer och raser. Torra och de flesta tandlösa, även tjocka tatter som tassa omkring, både gula och svarta. och en massa med barn, som kasta boll på gatorna, och man måste se till, att man inte får en smäll i huvudet. Och strupar ha de så det förslår, de skrika på gatorna så mycket de orka ända tills sent på kvällen.

Smutsigt är det på gatorna, fullt med papper över allt, och sophögarna ligg utaför husen

ibland hela dagen och om någon tar bort dem, så är det nästa dag lika mycket där igen. Det som jag inte alls kan tycka om, är att folk går och idisslar hela dagen, jag menar att de tugga på gummi, och det är så fult.

Sänder en hjärtlig hälsning till alla, som känner mig.

Eder Margot Wiebe.

Brooklyn, juni 1930.

Polsk kränking av tyska gränsen. Berlin protesterar. En polsk militärflygmaskin med tydligt igenkänningstecken flög på torsdagen över den tyska staden Flatow.

Utrikesministeriet i Berlin kommer därför ånyo att eftertryckligt protestera i Warschau mot denna nya kränking av gränsen. Då Polen icke hållit de förut givna löftena, prövar man där frågan, vilka steg, som äro nödvändiga

för att effektivt förhindra denna trafik.

Gränsen till Bajern passerades på fredagen av en tjeckisk militärflygmaskin, från vilken fotografier togos av tyskt område.

Voldemaras i fängelse. Enligt vad Memeler Dampfboot erfar från Kovno har Voldemaras med anledning av attentatet mot överste Rusteika ställts under sträng bevakning. Han skall under de närmaste dagarna föras till ett ännu obekant fängelse.

Hans hustru, som är fransyska, skall utvisas ur Litauen. Av förhören med de båda anhållna studenterna framgår att de tillhöra en hemlig organisation av Voldemaras' anhängare, som kallas „dödsbataljonen“. Denna hade till uppgift att utöva terror.

Egendomliga jordskred i Bajern. I trakten av Berchtesgaden i södra Bajern ha svåra jordskred inträffat. På flera ställen ha stora

sprickor i jorden uppstått, och på en plats har marken sjunkit så att en trappliknande fördjupning med en genomskärning av omkring 15 m. uppstått. Vägen från Berchtesgaden till Obersalzberg har tills vidare spärrats all trafik. Nya sprickor i marken uppstå alltjämt. Orsaken till naturkatastrofen har ännu icke kunnat fastställas.

Nytt vulkanutbrott i Japan.

Enligt ett meddelande från Tokio har vulkanen Asama haft ett nytt utbrott. 6 japanska bergsbestigare begravdes under den glödande lavan. Två stora sällskap av européer hade två timmar tidigare lämnat bergstoppen.

Jordstötär även i Italien.

En serie jordstötär har under natten till fredagen hemsökt trakten kring Reggio di Calabria. I ett flertal byar uppstod panik bland befolkningen. Inga materiella skador ha inrapporterats.

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.

Erolovade

Mathias Westerblom

och

Margareta Johnson

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DÄNZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

STADSHOTELLET HEDEMORA
Rekomenderas. Modernt
Hotell & Restaurang.
Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

Restaurant Runan
Sundsvalls popu-
läreste restaurant
HEMTREVLIGFESTVÄNING
Förträfflig mat. Billigaste priser

Stadshotellet i
LINDESBERG
REKOMMENDERAS

CARL FREDRIKS BIERSTUGA
Hantverkaregatan 17.
NORRKÖPING
REKOMMENDERAS.

HÔTEL ATLANTIC
Stockholms modernaste, tystaste och
komfortablaste hotell.
Fullständiga toalettrum med bad till
varje rum och dubletter.
Förstklassig Restaurant.
Moderata priser.
Dans måndag och fredag.

Reserverad annonsplats

„Besök Borås“

**Mc CORMICK-DEERING
INTERNATIONAL**

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST

BEGÄR KATALOGER!

ARTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.
NORRKÖPING — MALMÖ

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommendera sina väl
tempererade maltdrycker.

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermellin-
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till allra högsta pris.
Vi betala högsta priset, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm

Husbyggnader — Repartitioner

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasal4577

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

HOLMBLOMS

KAPPOR, DRÄKTER

NORRMALMSTÖRG

Tel. N. 561 **STOCKHOLM** Rikst. 9255

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29

„Besök Katrineholm“
Hamnrestauranten Motala
Belägen vid hamnen.
Fullständig servering. Gott bord.
Billiga priser.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LIN-
NEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

RESTAURANT DAMBERG
MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMEN-
DERAS

Beställningar av bord N. 12911, N. 6285.

Ölstugan 4:a n

Byggarregatan 4, Göteborg

Rekommenderas

Väl. temp. öl och goda smörgårsar
Gustaf Nilsson.